न हि तानश्रुपातांस्तु शक्ता धारयितुं मही । गौतमस्त्वब्रवीद्विप्रमुतङ्कं प्रीतमानसः ।
कस्मात्तात तवाद्येह शोकोत्तरमिदं मनः । स स्वैरं ब्रूहि विप्रर्षे श्रोतुमिच्छामि तत्त्वतः ।
॥ उतङ्क उवाच ॥ भवद्गतेन मनसा भवत्प्रियचिकीर्षया । भवद्भक्तिगतेनेह भवद्भावानुगेन च । १६८०
जरेयं नावबुद्धा मे नाभिज्ञातं सुखञ्च मे । शतवर्षोषितं मां हि न त्वमभ्यनुजानिथाः ।
भवता त्वभ्यनुज्ञाताः शिष्याः प्रत्यवरा मम । उपपन्ना द्विजश्रेष्ठाः शतशोऽथ सहस्रशः ।
॥ गौतम उवाच ॥ त्वत्प्रीतियुक्तेन मया गुरुशुश्रूषया तव । व्यतिक्रामन्महान् कालो नावबुद्धो द्विजर्षभ ।
किन्त्वद्य यदि ते श्रद्धा गमनं प्रति भार्गव । अनुज्ञां प्रतिगृह्य त्वं स्वगृहान् गच्छ मा चिरं ।
॥ उतङ्क उवाच ॥ गुर्व्वर्थं कं प्रयच्छामि ब्रूहि त्वं द्विजसत्तम । तमुपाहृत्य गच्छेयमनुज्ञातस्त्वया विभो । १६८५
॥ गौतम उवाच ॥ दक्षिणा परितोषो वै गुरूणां सद्भिरुच्यते । तव ह्याचरतो ब्रह्मंस्तुष्टोऽहं वै न संशयः ।
इत्यञ्च परितुष्टं मां विजानीहि भृगूद्वह । युवा षोडशवर्षो हि यद्यद्य भविता भवान् ।
ददानि पत्नीं कन्याञ्च स्वां ते दुहितरं द्विज । एतामृतेऽङ्गना नान्यत्त्वत्तेजोऽर्हति सेवितुं ।
ततस्तां प्रतिजग्राह युवा भूत्वा यशस्विनीं । गुरुणा चाभ्यनुज्ञातो गुरुपत्नीमथाब्रवीत् ।
कं भवत्यै प्रयच्छामि गुर्व्वर्थं विनियुङ्क्ष्व मां । प्रियं हितञ्च काङ्क्षामि प्राणैरपि धनैरपि । १६९०
यद्दुर्लभं हि लोकेऽस्मिन् रत्नमत्यद्भुतं महत् । तदानयेयं तपसा न हि मेऽत्रास्ति संशयः ।
॥ अहल्योवाच ॥ परितुष्टाऽस्मि ते विप्र नित्यं भक्त्याऽनयाऽनघ । पर्य्याप्तमेतद्भद्रन्ते गच्छ तात यथेप्सितं ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ उतङ्कस्तु महाराज पुनरेवाब्रवीद्वचः । आज्ञापयस्व मां मातः कर्त्तव्यञ्च तव प्रियं ।
॥ अहल्योवाच ॥ सौदासपत्नीविधृते दिव्ये ये मणिकुण्डले । ते समानय भद्रन्ते गुर्व्वर्थः सुकृतो भवेत् ।
स तथेति प्रतिश्रुत्य जगाम जनमेजय । गुरुपत्नीप्रियार्थं वै ते समानयितुं तदा । १६९५
स जगाम ततः शीघ्रमुतङ्को ब्राह्मणर्षभः । सौदासं पुरुषादं वै भिक्षितुं मणिकुण्डले ।
गौतमस्त्वब्रवीत् पत्नीमुतङ्को नाद्य दृश्यते । इति पृष्टा तमाचष्ट कुण्डलार्थं गतञ्च सा ।
ततः प्रोवाच पत्नीं स न ते सम्यगिदं कृतं । शप्तः स पार्थिवो नूनं ब्राह्मणं तं वधिष्यति ।
॥ अहल्योवाच ॥ अजानन्त्या नियुक्तः स भगवन् ब्राह्मणो मया । भवत्प्रसादान्न भयं किञ्चित्तस्य भविष्यति ।
इत्युक्तः प्राह तां पत्नीमेवमस्त्विति गौतमः । उतङ्कोऽपि वने शून्ये राजानं तं ददर्श ह । १६९०
इति श्रीमहाभारते आश्वमेधिके पर्व्वणि अनुगीतापर्व्वणि उतङ्कोपाख्याने षट्पञ्चाशोऽध्यायः ॥ ५६ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ स तं दृष्ट्वा तथाभूतं राजानं घोरदर्शनं । दीर्घश्मश्रुधरं नृणां शोणितेन समुक्षितं ।
चकार न व्यथां विप्रो राजा त्वेनमथाब्रवीत् । प्रत्युत्थाय महातेजा भयकर्त्ता यमोपमः ।
दिष्ट्या त्वमसि कल्याण षष्ठे काले ममान्तिकं । भक्ष्यं मृगयमाणस्य सम्प्राप्तो द्विजसत्तम ।
॥ उतङ्क उवाच ॥ राजन् गुर्व्वर्थिनं विद्धि चरन्तं मामिहागतं । न च गुर्व्वर्थमुद्युक्तं हिंस्यमाहुर्म्मनीषिणः ।
॥ राजोवाच ॥ षष्ठे काले ममाहारो विहितो द्विजसत्तम । न शक्यस्त्वं समुत्स्रष्टुं क्षुधितेन मयाऽद्य वै । १६९५
॥ उतङ्क उवाच ॥ एवमस्तु महाराज समयः क्रियतान्तु मे । गुर्व्वर्थमभिनिर्व्वर्त्त्य पुनरेष्यामि ते वशं ।